

ტექსტილისა და ტანსაცმლის მოხმარების ჩვევები და მოხმარების
შემდგომი ნარჩენების გარემოზე ზემოქმედება საქართველოში

მაგდა ცერცვაძე

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებისა და მედიცინის ფაკულტეტზე ბუნების დაცვისა და
მეტყველობის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნის შესაბამისად

პროგრამა - ბუნების დაცვა და მეტყველობა

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ზურაბ ჭავჭავაძე, ასოცირებული პროფესორი

თანახელმძღვანელი: ნათია კაციაშვილი, კერძო სექტორის განვითარების კონსულტანტი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2026 წელი

სარჩევი

სარჩევი	i
ცხრილების ჩამონათვალი	ii
გრაფიკების ჩამონათვალი	iii
განაცხადი.....	v
აბსტრაქტი.....	vi
მადლობა	x
1. შესავალი	1
1.1. კვლევის თეორიული ჩარჩო	1
1.2. ადგილობრივი კონტექსტის ანალიზი: საქართველოს ტექსტილის ბაზარი და ნარჩენების მართვა	7
1.2.1 ბაზრის კვლევის ანგარიშის მიმოხილვა.....	7
1.2.2 ელექტრონული კომერცია	10
1.2.3. ლოჯისტიკა და რეგიონული მიწოდების ქსელის განვითარება	13
1.2.4. ნარჩენების მართვის სისტემა.....	14
2. მეთოდოლოგია.....	17
2.1. კვლევის დიზაინი და მიდგომა.....	17
2.2. მეორეული მონაცემები და დოკუმენტური ანალიზი	19
2.2.1. მეორეული სტატისტიკური მონაცემები	19
2.2.2. დოკუმენტური ანალიზი	19
2.3. კვლევის ინსტრუმენტი: ონლაინ გამოკითხვა	20
2.4. შერჩევის სტრატეგია და გავრცელება.....	21
2.5. მონაწილეობის კრიტერიუმები და შერჩევის მოცულობა	21
2.6. ძირითადი პარამეტრები და მონაცემთა დამუშავების წესი.....	22
2.7. მონაცემთა დამუშავება და ანალიზი	23
2.8. ეთიკური საკითხები.....	24
2.9. მეთოდოლოგიური შეზღუდვები	25
3. შედეგები	27

3.1. მეორეული მონაცემების ანალიზი: საქართველოს სამომხმარებლო და ტექსტილის ბაზრის კონტექსტი, 2010–2024	27
3.1.1. დემოგრაფიული კონტექსტი (2010–2024).....	28
3.1.2. ადგილობრივი წარმოება და ბაზრის სტრუქტურა.....	31
3.1.3. ელ-კომერცია და ლოჯისტიკა	31
3.1.4. ნარჩენების მართვის კონტექსტი.....	33
3.2. რაოდენობრივი კვლევის შედეგები	33
3.2.1. რესპონდენტთა დემოგრაფიული მონაცემები.....	33
3.2.2. ტანსაცმლის შეძენის ჩვევები	37
3.2.3. შემადგენლობის შესახებ ცნობიერება.....	42
3.1.4. ტანსაცმლის მოხმარების ჩვევები	47
3.1.5 მეორეული ტანსაცმლის მოხმარება	52
3.1.6. გარემოსდაცვითი დამოკიდებულება და ბარიერები.....	54
4. შედეგების ინტერპრეტაცია და დისკუსია	58
4.1. H1. ელექტრონული კომერცია და მოხმარების ინტენსივობა	58
4.2. H2. მასალების შესახებ ცნობიერება და სინთეტიკური ქსოვილების აღქმა	61
4.3. H3. მეორეული ტანსაცმლის მოხმარების მოტივაციები	64
4.4. H4. ინფრასტრუქტურული ბარიერები და ტექსტილის ნარჩენების განკარგვის ქცევა 66	
5. დასკვნები და რეკომენდაციები	68
6. გამოყენებული ლიტერატურა	72
7. დანართი.....	76

ცხრილების ჩამონათვალი

ცხრილი 1. კონტექსტის ინდიკატორები, 2010–2024.....	28
ცხრილი 2. ტანსაცმლისა და ტექსტილის სავაჭრო მიმოხილვა, 2010–2024.....	30
ცხრილი 3. HS კოდების ჭრილი, 2010–2024	31
ცხრილი 4. ციფრული წვდომა და ლოჯისტიკის ინდიკატორები	32

გრაფიკების ჩამონათვალი

გრაფიკი 1. რესპონდენტთა განაწილება ასაკობრივ ჯგუფებში	34
გრაფიკი 2 შერჩევის განაწილება საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით	35
გრაფიკი 3 რესპონდენტების ყოველთვიური შემოსავლის განაწილება	36
გრაფიკი 4 ტანსაცმლის შეძენის არხების განაწილება.....	37
გრაფიკი 5 ტანსაცმლის შესაძენად ონლაინ პლატფორმების გამოყენება	38
გრაფიკი 6 ონლაინ შესყიდვის აქტივობა ასაკის მიხედვით	39
გრაფიკი 7 ტანსაცმელზე წლიური დანახარჯის განაწილება	40
გრაფიკი 8 პირადი მოხმარების ტანსაცმლის შეძენის მიზეზი	41
გრაფიკი 9 ტანსაცმლის შეძენის გადაწყვეტილებაზე მოქმედი ფაქტორები	42
გრაფიკი 10 ტანსაცმლის ეტიკეტის შემოწმების სიხშირე	43
გრაფიკი 11 ტანსაცმლის ეტიკეტის გაცნობის პრაქტიკა	44
გრაფიკი 12 ქსოვილების ცნობიერების შესახებ თვითშეფასება.....	45
გრაფიკი 13. სატესტო კითხვების სწორი პასუხების განაწილება	46
გრაფიკი 14 გარდერობის შემადგენლობა	47
გრაფიკი 15 ტანსაცმლის გამოყენების ხანგრძლივობა.....	48
გრაფიკი 16 ტანსაცმლის გამოყენების შეწყვეტის მიზეზები	49
გრაფიკი 17 ვარგისი ტანსაცმლის განკარგვის გზები	50
გრაფიკი 18 უვარგისი ტანსაცმლის განკარგვის გზები	51
გრაფიკი 19 ტანსაცმლის შეკეთების სიხშირე	52
გრაფიკი 20 მეორეული ტანსაცმლის შეძენის მიზეზები	53
გრაფიკი 21 სწრაფი მოდის შესახებ ცოდნა	54
გრაფიკი 22 სინთეტიკური ქსოვილების მნიშვნელობის შეფასება	55
გრაფიკი 23 გარემოსდაცვითი დამოკიდებულებები.....	57
გრაფიკი 24 ბუნებრივი ქსოვილისგან დამზადებული ტანსაცმლის შეძენის ბარიერების განაწილება.....	57

გრაფიკი 25 წლიური დანახარჯის განაწილება ფიზიკურ და ონლაინ მყიდველებს შორის	60
გრაფიკი 26 სუბიექტური თავდაჯერებულობის რეალურ ცოდნასთან შედარება	64
გრაფიკი 27 ტექსტილის დამუშავების ობიექტების ხელმისაწვდომობა	67

განაცხადი

როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

მაგდა ცერცვაძე,

15 ივნისი, 2026

აბსტრაქტი

წინამდებარე კვლევა მიზნად ისახავდა საქართველოში ტექსტილისა და ტანსაცმლის სამომხმარებლო დინამიკის გაანალიზება და შინამეურნეობების მოხმარების შემდგომი ნარჩენების წარმოქმნის განმაპირობებელი ფაქტორების იდენტიფიცირებას. კვლევა დაფუძნებულია შერეულ მეთოდოლოგიაზე, რაც ითვალისწინებს როგორც მეორეული მონაცემებისა და დოკუმენტური წყაროების ანალიზს, ისე პირველადი რაოდენობრივი მონაცემების მოპოვებასა და ანალიზს. ამ მიდგომამ შესაძლებელი გახდა პირველადი ემპირიული მონაცემების გაანალიზება მომხდარიყო რეალურ, არსებულ კონტექსტში.

შედეგები აჩვენებს, რომ საქართველოში ტანსაცმლის ხშირი შეძენა და მასზე გაწეული შედარებით მაღალი დანახარჯი დაკავშირებულია ონლაინ ვაჭრობასთან. კიდევ უფრო კონკრეტულად კი შეძენის უფრო მაღალი სიხშირე საერთაშორისო პლატფორმების გამოყენებით ვაჭრობისას ფიქსირდება. თუმცა მხედველობაში უნდა მივიღოთ ის გარემოება, რომ კვლევა ერთჯერად რაოდენობრივ გამოკითხვას ეფუძნება და მიღებული კავშირები მიზეზ-შედეგობრივად ვერ განიმარტება.

მასალების შესახებ ცნობიერების შეფასების ნაწილში ჩანს, რომ სინთეტიკური ქსოვილების წარმომავლობის შესახებ ინფორმაცია არათანაბრად არის გავრცელებული. რესპონდენტთა ნაწილი ფლობს შესაბამის ცოდნას, თუმცა სუბიექტურად შეფასებული კომპეტენცია, ზუსტად არ ემთხვევა ობიექტური ტესტის შედეგებს. კვლევაში გამოიკვეთა, რომ მეორეული ტანსაცმლის მოხმარება საქართველოში საკმაოდ გავრცელებული და სოციალურად მისაღები პრაქტიკაა, თუმცა მისი მოხმარება გარემოს დაცვით მოტივაციას არ ატარებს. მომხმარებლებისთვის უფრო მნიშვნელოვანია დაბალი ფასი, ორიგინალური ნივთების შეძენისა და ხარისხიან პროდუქციაზე წვდომის შესაძლებლობა. კვლევამ ასევე აჩვენა, რომ გარემოსდაცვითი ორიენტაცია გარკვეულწილად უკავშირდება შეკეთებისა და არასასურველი ნივთების გადაგდების პრაქტიკებს. თუმცა ტექსტილი გადამამუშავებელი ინფრასტრუქტურის არარსებობა (ან

მის შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა) ინდივიდუალური პასუხისმგებლობის პრაქტიკაში გადატანას აფერხებს.

კვლევის საერთო დასკვნით, საქართველოში ტექსტილის ნარჩენების დაგროვება არ უკავშირდება მხოლოდ მომხმარებლის ინდივიდუალურ არჩევანს. ის ყალიბდება კონტექსტში, სადაც სხვადასხვა სისტემა განსაზღვრავს მოხმარების დღის წესრიგს. შესაბამისად, საჭიროა, განვითარდეს ტექსტილის შემგროვებელი და გადამუშავების პუნქტები; ამაღლდეს ცნობიერება ტექსტილის მასალების შესახებ; წახალისდეს შეკეთებისა და ხელახალი გამოყენების პრაქტიკები.

ძირითადი საძიებო სიტყვები: ტექსტილის ნარჩენი; სწრაფი მოდა; ელექტრონული კომერცია; სინთეტიკური მასალები; მეორეული ტანსაცმელი; ნარჩენების მართვა; საქართველო.

Abstract

This study aimed to analyse consumer dynamics in the textiles and clothing sector in Georgia and identify the factors driving household post-consumption waste generation. The study is based on a mixed methodology, which includes both the analysis of secondary data and documentary sources, and the collection and analysis of primary quantitative data. This approach made it possible to analyse primary empirical data in a real, existing context.

The results show that frequent clothing purchases in Georgia and relatively high spending on them are associated with online shopping. More specifically, a higher purchase frequency is observed when shopping using international platforms. However, it should be taken into account that the study is based on a single quantitative survey, and the obtained connections cannot be interpreted as cause and effect.

In the section on assessing awareness of materials, it is seen that information about the origin of synthetic fabrics is unevenly distributed. Some respondents possess the relevant knowledge, although subjectively assessed competence does not exactly match the results of the objective test. The study revealed that the use of second-hand clothing is a fairly widespread and socially acceptable practice in Georgia, although its use is not motivated by environmental protection. Low prices, the ability to purchase original items and access to quality products are more important for consumers. The study also showed that environmental orientation is to some extent related to the practices of repairing and disposal of unwanted items. However, the absence of textile recycling infrastructure (or lack of information about it) hinders the transfer of individual responsibility into practice.

According to the study's overall conclusion, the accumulation of textile waste in Georgia is not solely related to individual consumer choice. It is formed in a context where various systems determine the consumption agenda. Accordingly, it is necessary to develop textile collection and recycling points; raise awareness about textile materials; and encourage repair and reuse practices.

Keywords: Textile waste; Fast fashion; E-commerce; Synthetic materials; Secondhanded clothes; Waste management; Georgia.